

Till

Kommunstyrelsen, Kultur- och fritidsnämnden,
Nämnd för livslångt lärande, Samhällsbyggnadsnämnden,
Socialnämnden

För kännedom

Fullmäktiges presidium

Revisionsgranskning, efterlevnad av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

Kumla kommuns revisorer har gett KPMG i uppdrag att granska hur kommunen rustar sig inför att barnkonventionen från och med år 2020 blir lag. Granskningen belyser även i vilken utsträckning kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, nämnd för livslångt lärande, samhällsbyggnadsnämnden samt socialnämnden arbetar för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter. Uppdraget avser 2019 års revision.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen vidtar flera åtgärder för att rusta sig inför att barnkonventionen blir svensk lag. En kommunövergripande arbetsgrupp har tillsats för att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas för att uppnå barnkonventionens krav. Vi ser däremot en risk att arbetsgruppen inte kommer hinna genomföra sitt arbete fullt ut innan lagen träder i kraft 1 januari 2020.

Vi ser även en stor brist i att kommunen inte följer det kommunfullmäktigebeslut som fattades år 2013 avseende kommunens arbete utifrån barnkonventionen. Vidare menar vi att barnkonventionen inte på ett tydligt sätt inkluderas i kommunens mål- och styrmodell, vilket innebär att det i dagsläget saknas styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas.

Utifrån granskningen kan vi konstatera att Kumla kommun ytterligare kan utveckla styrning, personalens kännedom och arbetssätt för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- Säkerställa att kommunfullmäktiges beslut avseende implementering av barnkonventionen i kommunens styrmodell och upprättande av barnbokslut efterlevs, alternativt föreslå till kommunfullmäktige att fatta beslut att beslutet inte längre gäller.
- Följa upp arbetsgruppens förberedelser och säkerställa att kommunen hinner vidta tillräckliga åtgärder för att 1 januari 2020 leva upp till barnkonventionens krav.

Även om de rekommendationer som lämnas ovan riktar sig till kommunstyrelsen önskar revisorerna att samtliga av granskningen berörda nämnder inkommer med synpunkter på granskningen samt denna skrivelse, senast den 8 november 2019.

För revisorerna i Kumla kommun

Ola Daréus
Ordförande revisionen

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

Rapport

Kumla kommun

KPMG AB

2019-09-16

Antal sidor 13

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning/bakgrund	1
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	2
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas	4
3.2	Barns bästa i arbets- och beslutsprocesser	7
3.3	Kännedom om barnkonventionen	9
3.4	Behov av samordning av barnrättsfrågor i kommunen	10
3.5	Strukturer för samarbete	11
3.6	Uppföljning av handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar	12
4	Slutsats och rekommendationer	13

1 Sammanfattning

Vi har av Kumla kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur kommunen rustar sig inför att barnkonventionen från och med år 2020 blir lag. Granskningen belyser även i vilken utsträckning kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, nämnd för livslångt lärande, samhällsbyggnadsnämnden samt socialnämnden arbetar för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen vidtar flera åtgärder för att rusta sig inför att barnkonventionen blir svensk lag. En kommunövergripande arbetsgrupp har tillsatts för att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas för att uppnå barnkonventionens krav. Vi ser däremot en risk att arbetsgruppen inte kommer hinna genomföra sitt arbete fullt ut innan lagen träder i kraft 1 januari 2020.

Vi ser även en stor brist i att kommunen inte följer det kommunfullmäktigebeslut som fattades år 2013 avseende kommunens arbete utifrån barnkonventionen. Vidare menar vi att barnkonventionen inte på ett tydligt sätt inkluderas i kommunens mål- och styrmodell, vilket innebär att det i dagsläget saknas styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas.

Utifrån granskningen kan vi konstatera att Kumla kommun ytterligare kan utveckla styrning, personalens kännedom och arbetssätt för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att kommunfullmäktiges beslut avseende implementering av barnkonventionen i kommunens styrmodell och upprättande av barnbokslut efterlevs, alternativt föreslå till kommunfullmäktige att fatta beslut att beslutet inte längre gäller.
- Följa upp arbetsgruppens förberedelser och säkerställa att kommunen hinner vidta tillräckliga åtgärder för att 1 januari 2020 leva upp till barnkonventionens krav.

2 Inledning/bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs i FN:s generalförsamling 1989. I dag har nästan alla länder ratificerat¹ barnkonventionen och Sverige var ett av de första länderna som ratificerade barnkonventionen.

Barnkonventionen syftar till att ge alla barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla åtgärder som berör dem.

Under de senaste åren har intresset för barnrättsfrågor och barnkonventionen ökat. Detta avspeglas bland annat i rapporterna om barnfattigdom som Rädde barnen

¹ Ratificera – ett land binder sig folkrättsligt att förverkliga barnkonventionen.

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

publicerat sedan 2002 samt debattartiklar från Barnombudsmannen och ideella organisationer. Flera kommuner har även inrättat en lokal barnombudsman/barnsamordnare. Ytterligare en viktig händelse är att riksdagen fattat beslut om att barnkonventionen från och med år 2020 ska bli lag.

Utifrån ovanstående har revisorerna i Kumla kommun i sin riskanalys avseende 2019 bedömt att en fördjupad granskning inom detta område bör genomföras. Uppdraget ingår i revisionen för 2019.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma hur kommunen rustar sig inför att barnkonventionen blir svensk lag. Granskningen ska också belysa och bedöma i vilken utsträckning kommunstyrelsen och berörda nämnder arbetar för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter, med utgångspunkt i de fyra huvudprinciperna:

- *Artikel 2* (handlar om barns lika värde och rättigheter, ingen får diskrimineras.)
- *Artikel 3* (anger att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som berör barnet.)
- *Artikel 6* (understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.)
- *Artikel 12* (lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som berör dem.)

Genom följande revisionsfrågor har vi bedömt hur kommunen rustar sig inför att barnkonventionen blir lag samt om man i dagsläget arbetar på ett tillfredsställande sätt utifrån barnkonventionens krav.

- Finns styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas?
- Används checklistor vid beslut, för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses? Vilken uppföljning sker avseende detta?
- Finns former för hur barns bästa tas tillvara i arbets- och beslutsprocesser?
- Vilken kännedom om barnkonventionen finns bland kommunens ledning och personal? I vilken utsträckning har utbildning ägt rum?
- Vilka bedömningar görs av behov att utveckla samordningen av barnrättsfrågor i kommunen?
- Finns strukturer för att samarbeta med organisationer som arbetar för barnets rättigheter?
- Sker uppföljning av handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar?

Granskningen avser kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, nämnd för livslångt lärande, samhällsbyggnadsnämnden samt socialnämnden.

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Övrig aktuell lagstiftning
- Interna styrdokument såsom verksamhetsplan, riktlinjer och rutiner

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

Intervjuer med:

- Förvaltningschef för kultur- och fritidsförvaltningen
- Förvaltningschef för livslångt lärande
- Förvaltningschef för samhällsbyggnadsförvaltningen
- Förvaltningschef för socialförvaltningen
- Verksamhetschef för individ- och familjeomsorgen
- Kommundirektör
- Kommunstyrelsens ordförande

Avstämning har även genomförts med socialnämndens ordförande.

Dokumentstudier av bland annat:

- Budget 2019
- Verksamhetsplan och internbudget för kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden, nämnd för livslångt lärande samt kultur- och fritidsnämnden
- Plan för lika rättigheter och möjligheter i Kumla kommun 2015–2018

Samtliga intervjuade har getts möjlighet att faktagranska rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas

Finns styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas?

I kommunens budget 2019 och flerårsplan 2020–2021 anges kommunens styrmodell och mål. Kommunen har en vision som lyder som följer:

"I Kumla kommun strävar vi alltid efter att vara lite bättre. Genom att växa smart, satsa på barn och unga, ta hand om våra invånare och dra nytta av den närhet som finns blir vi lite bättre."

Visionen har brutits ner i nio strategiska områden. Dessa är bland annat, demokrati och dialog, service och tillgänglighet, miljö, trygghet och teknik, utbildning och livslångt lärande, kultur och fritidsliv samt folkhälsa, vård och omsorg. Till varje strategiskt område finns en politisk målformulering som syftar till att belysa det som krävs för att uppnå visionen. Ett exempel är:

Demokrati och dialog

Invånare, brukare och medarbetare ska ha möjlighet till ett aktivt deltagande för att öka befolkningens delaktighet och stärka medborgarnas demokratiska inflytande.

Utifrån visionen och de strategiska områdena tar nämnderna och kommunstyrelsen fram målsättningar och uppföljningsmätt.

Intervjuade upplever att kommunens vision och styrmodell har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv däremot utgår de inte specifikt från barnkonventionens artiklar. Vidare uttrycks det i våra intervjuer att barnkonventionen skulle kunna inkluderas på ett tydligare sätt i och med kommunens arbete med att ta fram en ny vision och styrmodell.

Kultur- och fritidsnämnden

I kultur- och fritidsnämndens internbudget för år 2019 anges nämndens mål och uppföljningsmätt utifrån kommunfullmäktiges nio strategiska områden. I dokumentet nämns att kultur- och fritidsnämndens verksamhet utöver lokalt antagna mål styrs av exempelvis barnkonventionen. Vidare beskrivs att barn och ungdomars kultur och fritid i Kumla kommun är ett prioriterat område. Nämnden vill främja likvärdiga förutsättningar för deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter oavsett kön eller förutsättningar. Nämnden ska erbjuda barn och ungdomar ett berikande och varierat kultur- och fritidsutbud och ge dem möjlighet att utvecklas i en drogfri och jämställd miljö. Nedan visas exempel på nämndens målsättning:

"Barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp. Ung Fritids verksamhet ska ge barn och ungdomar verktyg att öka sin delaktighet i att utöva sina intressen och hantera sina liv på bästa möjliga sätt."

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

"Det viktigaste för att biblioteket ska vara en del av det livslånga lärandet är att verksamheten är till för alla på lika villkor och att särskilt fokus läggs på att utveckla det läsförande arbetet med barn och ungdomar."

I kommunens kultur- och fritidspolitiska program 2015–2025 som antagits av kommunfullmäktige anges också att barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp inom kultur- och fritidsnämnden. Syftet med programmet är att säkerställa att kultur- och fritidsnämnden erbjuder invånarna i Kumla ett brett och stimulerande utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. I programmet anges att kultur- och fritidsnämnden vill säkerställa att "alla barn och unga kan utöva sina intressen i en trygg miljö och genom delaktighet och dialog bidra till att ge ungdomar verktyg att hantera sina liv på bästa möjliga sätt." Programmet utgör grunden för nämndens arbete och internbudget.

Nämnd för livslångt lärande

I nämndens internbudget för år 2019 beskrivs att FN:s barnkonvention är en grund i verksamheterna inom förvaltningen. Nämnden har bland annat som prioriterade områden att öka måluppfyllelsen i förskola och skola, vilket ger barn och elever de kunskaper, färdigheter och förmågor som krävs för att fungera som medborgare och förbereda dem för vidare utbildning och arbetsliv. Nedan visas exempel på nämndens målsättning utifrån kommunfullmäktiges strategiska områden:

"Kumla kommun erbjuder god vård, omsorg och stöd samt arbetar förebyggande i all verksamhet."

"I Kumla kommun prioriteras det livslånga lärandet och vi värdesätter all form av kunskap."

Socialnämnden

Socialnämnden har ingen gemensam internbudget för år 2019 utan har istället tagit fram verksamhetsplaner för respektive verksamhet. Det nämns inte i någon av verksamhetsplanerna att de utgår från barnkonventionen och inte heller något av nämndens mål riktar sig specifikt mot barn eller unga.

Samhällsbyggnadsnämnden

I nämndens internbudget för år 2019 anges nämndens mål och uppföljningsmål. Varken något mål eller prioriterat område berör specifikt barn och unga utan riktar sig mot alla medborgare i Kumla kommun.

Kommunstyrelsen

Inget mål eller prioriterat område som anges i kommunstyrelsens internbudget för år 2019 utgår från barnkonventionen eller riktar sig mot barn och unga. Istället riktar sig målen mot medborgarna i stort.

Kommunfullmäktige antog i oktober år 2001 *Mål för arbete enligt FN:s konvention om barns rättigheter i Kumla kommun*. I dokumentet beskrivs att barnkonventionen ska vara en vägledning och draghjälp när Kumla kommun ska prioritera, planera och genomföra insatser för barn. Dokumentet innehåller sju mål;

- Demokratiska värderingar och övertygelsen om alla människors lika värde är en grund för beslutsfattande på alla nivåer i kommunen.
- Kommunen skall använda sig av sina resurser till det yttersta för att genomföra barnkonventionen. Det handlar inte bara om hur pengar fördelas, det innebär

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

även att olika nämnder och förvaltningar ska samarbeta för att använda resurserna bättre. Samverkan över verksamhetsgränser för barnets bästa är en förutsättning för en helhetssyn runt barnet. Förebyggande insatser är ett viktigt område för kommunens verksamheter för att skapa goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar.

- Barns rättigheter skall beaktas i alla politiska beslut i kommunen. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt barnens utsatthet.
- Barn och ungdom skall ges möjlighet till delaktighet i de beslutsprocesser de är berörda av på det sätt och i den omfattning som är relevant med hänsyn till deras mognad och utveckling.
- Politiker, personal och föräldrar ges möjlighet till utbildning i FN:s barnkonvention.
- Varje verksamhet skall årligen planera och utvärdera arbetet med barnkonventionen.
- Varje förvaltning gör ett Barnbokslut som sammanställs och redovisas till kommunstyrelsen.

År 2005 antog kommunfullmäktige en barn- och ungdomspolitisk handlingsplan för kommunen utifrån de mål angående barnkonventionen som de beslutade om år 2001.

Under år 2013 beslutade kommunfullmäktige om en revidering av styrning av arbete riktat mot barn och unga. Detta på grund av att målen som antagits avseende barnkonventionen upplevdes som svårtolkade.

Kommunfullmäktige beslutade att:

1. Föra in aktiviteter som ställer implementering av barnkonventionen i den ordinarie styrmodellen där nämnderna ges i uppdrag att ta fram uppföljningsmål.
2. Uppdra åt nämnderna att särredovisa nämndernas arbete riktat mot barn och unga i respektive årsredovisning.
3. Utifrån nämndernas redovisningar utge en populär, så barnbokslut, samt,
4. Besluta om ovanstående punkter ersätter det barn- och ungdomspolitiska programmet och dess handlingsplan.

Av intervjuer framkommer att detta fullmäktigebeslut inte efterlevs i kommunen idag. Förvaltningarna särredovisar inte sitt arbete riktat mot barn och inte heller utges ett barnbokslut. Enligt intervjuade har fullmäktigebeslutet "runnit ut i sanden".

För att påbörja ett förberedelsearbete för att barnkonventionen blir lag har en arbetsgrupp på tjänstemannanivå tillsatts. Arbetsgruppen leds av kommunens jurist och representanter från alla förvaltningar deltar. Arbetsgruppen rapporterar till kommundirektören och kommunens ledningsgrupp. Vid intervjutillfället har arbetsgruppen träffats en gång och de ska under hösten träffas en gång i månaden. Arbetsgruppen ska identifiera vad kommunen behöver vidta för åtgärder för att uppnå barnkonventionens krav och utifrån det ta fram en projektplan för arbetet. För att säkerställa att kommunala styrdokument utgår från barnkonventionen kommer bland annat revideringar av styrande dokument att genomföras.

3.1.1 Bedömning

Utifrån granskningen konstaterar vi att Kumla kommuns styrmodell har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv men också ett fokus på delaktighet, vilket vi anser går i linje med barnkonventionens artiklar. Dock menar vi att styrmodellen på ett ännu tydligare sätt skulle kunna ta hänsyn till barnkonventionens artiklar. Det är exempelvis endast två nämnder som i internbudgeten för år 2019 nämnder att barnkonventionen är en grund för nämndens verksamhet.

Vi ser en stor brist i att fullmäktiges beslut avseende mål för kommunens arbete enligt barnkonventionen idag inte efterlevs. Vi har för granskningen inte tagit del av något beslut att fullmäktigebeslutet slutat gälla.

Vår bedömning är att barnkonventionen inte konsekvent beaktas i kommunens styrning. Däremot ser vi mycket positivt på att en kommunövergripande arbetsgrupp tillsats som ska identifiera vilka åtgärder som bör vidtas för att uppnå barnkonventionens krav. En risk som vi upplever är att den nybildade arbetsgruppen inte hinner genomföra identifierade åtgärder innan lagen träder i kraft.

3.2 Barns bästa i arbets- och beslutsprocesser

Används checklistor vid beslut, för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses? Vilken uppföljning sker avseende detta?

Finns former för hur barns bästa tas tillvara i arbets- och beslutsprocesser?

Som vi beskrivit i tidigare avsnitt efterlevs inte fullmäktigebeslutet avseende barnkonventionen och det finns idag inga strukturerade former för att säkerställa att barns bästa tas tillvara i arbets- och beslutsprocesser.

I kommunens diariesystem finns en mall för tjänsteskrivelser som medarbetare inom alla förvaltningar kan ta del av. I mallen beskrivs att det i tjänsteskrivelsernas analysdel ska beskrivas konsekvenser ärendet får ur exempelvis barnperspektiv, jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, för miljön eller digitalisering. Enligt intervjuade genomförs inte dessa analyser med fokus på barnperspektivet konsekvent vid framtagandet av tjänsteskrivelser.

Kultur- och fritidsnämnden

Barn och unga är enligt intervjuade en prioriterad målgrupp för verksamheten och mycket av förvaltningens arbete följer barnkonventionen dock utan att vara systematiserat. Inom kultur- och fritidsförvaltningens verksamhet har en projektgrupp skapats för att förbereda för att barnkonventionen blir lag. I gruppen ingår förvaltningschef, verksamhetschefer samt utredare. Gruppen har träffats två gånger under våren 2019 och de har tillsammans tagit fram tre mål för implementeringen av barnkonventionen i förvaltningens verksamhet. Målen är följande:

- Barnkonventionen är integrerad i förvaltningens alla styrdokument
- Barnkonventionen är känd bland alla medarbetare
- Barnkonventionen är integrerad i förvaltningens alla processer

För att förverkliga målen har projektgruppen identifierat tre behov. En översyn och revidering ska ske av förvaltningens styrdokument, utbildning för medarbetare

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

avseende barnkonventionen ska hållas och ett nätverk för implementering och uppföljning av barnrättsarbetet ska tillsättas.

Kumla bibliotek deltar tillsammans med bibliotek i regionerna Gävleborg, Sörmland, Östergötland och Örebro län i satsningen på bibliotekschefernas roll i implementeringen av barnkonventionen. Stödet utgörs av en strategisk modell som kallas *Löpa linan ut*.

Ung fritid har även tagit fram dokumentet *Ung fritid kopplad till konventionen om barnets rättigheter* som beskriver barnkonventionens koppling till Ung fritids verksamhet. I dokumentet beskrivs hur verksamhetens uppdrag är kopplade till barnkonventionens olika artiklar.

Nämnd för livslångt lärande

Enligt intervjuade är barnkonventionen en del i förvaltningens arbete och stämmer väl överens med förvaltningens styrande dokument. Däremot finns ingen tydlig uppföljning av hur förvaltningen arbetar efter barnkonventionens artiklar. Enligt intervjuade används inga checklistor vid beslut för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses. I förvaltningens systematiska kvalitetsarbete framgår att alla beslut som tas ska bidra till att det ska bli bättre i klassrummen. Dessa beslut ska leda till att elever får bättre förutsättningar i skolan.

Socialnämnden

Vid intervjuer framkommer att förvaltningen arbetar för att öka medvetenheten om barnperspektivet och barns delaktighet i beslut inom förvaltningens enheter som inte direkt arbetar med barn och unga. Exempelvis har de arbetat för att förstärka barnperspektivet vid beslut om försörjningsstöd. I bland annat förvaltningens riktlinjer för missbruks- och beroendevård för vuxna och riktlinjer för ekonomiskt bistånd finns kapitel som beskriver barnperspektivet samt barnkonventionen. I riktlinjerna beskrivs att barnperspektivet genomsyrar hela förvaltningens arbete och att särskild hänsyn ska tas om barn berörs av insatsen.

Samhällsbyggnadsnämnden

Enligt intervjuade finns kännedom om möjligheten att inkludera barnperspektivet i tjänsteskrivelser. Dock framförs att barnperspektivet inte inkluderas så ofta på grund av ärendenas art inom förvaltningen. Inom förvaltningen finns inga strukturerade arbetssätt för hur barns bästa ska tas tillvara i arbets- och beslutsprocesser.

Kommunstyrelsen

Utöver den gemensamma mallen för tjänsteskrivelser finns inga andra checklistor eller liknande inom kommunstyrelsens verksamhetsområde för att säkra barnrättsperspektivet vid beslut. Inte heller finns några strukturerade arbetssätt för hur barns bästa ska tas tillvara i arbets- och beslutsprocesser.

3.2.1 Bedömning

Utifrån granskningen kan vi konstatera att det inom kommunen inte används några checklistor för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses. Då det inte finns några gemensamma arbetssätt för att ta tillvara på barns bästa i arbets- och beslutsprocesser upplever vi att det är svårt för verksamheter som inte har barn och unga som sin direkta målgrupp att inkludera perspektivet i sina arbets- och beslutsprocesser. Vi ser det som positivt att flera förvaltningar inkluderar barnperspektivet i sitt dagliga arbete.

3.3 Kännedom om barnkonventionen

Vilken kännedom om barnkonventionen finns bland kommunens ledning och personal? I vilken utsträckning har utbildning ägt rum?

Enligt intervjuade har arbetsgruppen planerat att under hösten genomföra fyra barnrättsfrukostar där de ska informera om barnkonventionen. Informationen ska vara kommunövergripande och rikta sig till alla medarbetare i kommunen. Arbetsgruppen ska även informera vid en chefsträff som anordnas under hösten 2019. Enligt intervjuade ska arbetsgruppen identifiera vilka verksamheter som inte har en vana att arbeta utifrån barnkonventionen och genomföra riktade utbildningsinsatser till dessa verksamheter.

Kultur- och fritidsnämnden

På Kumlaportalen som är tillgänglig för alla kommunens medarbetare har kultur- och fritidsförvaltningen i maj 2019 lagt ut en informationstext angående hur förvaltningen arbetar inför att barnkonventionen blir lag år 2020. Även två arbetsgrupper inom förvaltningen har vid arbetsplatsträffar fått information om att barnkonventionen blir lag. I mars månad har delar av förvaltningens administrativa personal vid verksamhetsplanering diskuterat innebörden av barnkonventionen som lag. Den förvaltningsspecifika projektgruppen planerar även att under hösten 2019 informera medarbetarna om att barnkonventionen blir lag år 2020 och vad det innebär för deras verksamhet. Intervjuade upplever att medarbetare inom förvaltningen har en hög kännedom om barnkonventionen och dess artiklar och tar hänsyn till dessa i arbetet.

Nämnd för livslångt lärande

Vid intervjuer framkommer att alla medarbetare inom förvaltningen under hösten 2019 ska få en utbildnings avseende barnkonventionen inför att den blir svensk lag. Intervjuade upplever att barnkonventionen och barns rättigheter alltid är en del av verksamhetens arbete och att konventionen stämmer överens med förvaltningens arbetssätt och styrande dokument. Däremot kan styrande dokument, målsättningar eller delar av arbetsprocesser revideras för att utgå mer specifikt från barnkonventionens artiklar. Cheferna inom förvaltningen har vid en chefsträff under våren fått information om barnkonventionen.

Socialnämnden

Inga utbildningsinsatser eller information har getts till förvaltningens medarbetare. Intervjuade uppger att de avvaktar mer information om genomförande och aktiviteter från den kommunövergripande arbetsgruppen. Intervjuade anser att det finns en hög kännedom om barnkonventionen och dess artiklar inom förvaltningen. Barnets rättigheter och barnkonventionen inkluderas i riktlinjer och rutiner för verksamheter som

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

inte dagligen arbetar med barn och unga och det pågår ett arbete att öka medvetenheten om barns delaktighet i beslutsprocesser inom dessa verksamheter.

Samhällsbyggnadsnämnden

Ingen information om barnkonventionen och att den blir lag från år 2020 har getts till förvaltningens medarbetare. Enligt intervjuade ska medarbetarna få information genom de kommunövergripande utbildningsinsatserna som planeras under hösten. Barnkonventionen finns idag inte tydligt kopplat till förvaltningens arbete och intervjuade upplever att förvaltningens arbetssätt kan utvecklas.

Kommunstyrelsen

Ingen specifik utbildning eller information avseende barnkonventionen har getts till kommunledningsförvaltningens personal.

3.3.1 Bedömning

Utifrån granskningen kan vi konstatera att det inte skett någon kommunövergripande eller några förvaltningsspecifika utbildningsinsatser avseende barnkonventionen. Vi ser mycket positivt på att arbetsgruppen under hösten planerar att genomföra utbildningsinsatser, men också att det kommer att genomföras förvaltningsspecifika utbildningsinsatser anpassade för respektive verksamhet.

3.4 Behov av samordning av barnrättsfrågor i kommunen

Vilka bedömningar görs av behov att utveckla samordningen av barnrättsfrågor i kommunen?

Då barnkonventionen berör alla verksamheter i kommunen deltar representanter från alla förvaltningar i den kommunövergripande arbetsgruppen. Intervjuade upplever att arbetsgruppen är en bra samverkansform för att identifiera vilka åtgärder som måste vidtas för att uppnå barnkonventionens krav. Det är ännu inte beslutat om en tjänsteman ska få en samordningsroll för att driva arbetet och utvecklingen utifrån barnkonventionen. Då arbetsgruppen nyligen är tillsatt så har inga beslut tagits om hur arbetet för att säkerställa att kommunen är riggad för att barnkonventionen ska bli lag ska se ut.

3.4.1 Bedömning

Vi kan konstatera att den övergripande arbetsgruppen nyligen är bildad och arbetar för att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas och hur samordning i frågan ska ske. Utifrån granskningen gör vi bedömningen att det finns en risk att arbetsgruppen inte hinner sätta samman organisationen till dess att lagen träder i kraft.

3.5 Strukturer för samarbete

Finns strukturer för att samarbeta med organisationer som arbetar för barnets rättigheter?

Vid intervjuer framkommer att kommunen på övergripande nivå inte har något strukturerat arbete med organisationer som arbetar för barnets rättigheter. Däremot har kommunen tecknat en överenskommelse tillsammans med Askersund, Hallsberg, Laxå, Lekeberg och Region Örebro län för en god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län 2018–2023. Syftet med överenskommelsen är att skapa ett långsiktigt och kunskapsbaserat lokalt och regionalt folkhälsoarbete i samverkan. Utifrån överenskommelsen har ett länsdelsgemensamt folkhälsoteam skapats.

Folkhälsoteamet fungerar som ett kunskaps- och metodstöd till kommunernas ledning och verksamheter. Folkhälsoarbetet i södra Örebro län samordnas via en gemensam styrgrupp, bestående av respektive kommuns ordförande i kommunstyrelsen samt respektive kommundirektör.

En av folkhälsoteamets målgrupper är barn och unga. Folkhälsoteamets mål är att ge unga största möjliga förutsättning för att få ett långt och friskt liv med hög livskvalité och självkänsla. Folkhälsoteamet har genomfört flertalet projekt med olika teman rörande barn och unga. Under år 2018–2019 har folkhälsoteamet arrangerat ungdomsråd. Ungdomsrådet består av elevrepresentanter från Sydnärkes fem kommuners högstadieskolor och gymnasier, politiker från alla kommuner samt en rektor. Målet med ungdomsrådet är att få en dialog mellan unga och beslutsfattare i aktuella frågor som rör unga, deras liv och omgivning. Tre dialogmöten har genomförts med temana; skolfrågor, HBTQ och normer samt ungas psykiska hälsa. Utöver dessa har en elevriksdag anordnats. Folkhälsoteamet samordnar ett nätverk där personer som ingår i den kommunövergripande projektgruppen deltar i.

Kultur- och fritidsnämnden

Förvaltningen samverkar med flera organisationer kring barn och unga, bland annat fritidsforum och öppna fritidsgårdar. Förvaltningen deltar i KEKS-nätverket (Kvalitet och kompetens i samverkan) i frågor som rör ungdomars delaktighet och inflytande samt mänskliga rättigheter. Som vi nämnt tidigare delar förvaltningen i en satsning som handlar om att bibliotekschefernas roll i implementeringen av barnkonventionen. Stödet utgörs av en strategisk modell som kallas *Löpa linan ut*.

Nämnd för livslångt lärande

Enligt intervjuade har förvaltningen inte ett strukturerat samarbete med någon organisation som arbetar för barnets rättigheter. Däremot samarbetar förvaltningen bland annat med Sydnärkes folkhälsoteam och BRIS. Som vi beskrivit tidigare i rapporten har folkhälsoteamet anordnat ungdomsråd där elever från Kumla kommun deltagit.

Socialnämnden

Vid intervjuer framkommer att förvaltningen inte har någon strukturerad samverkan med organisationer som arbetar för barnets rättigheter. Däremot pågår ett projekt inom familjeenheten med syfte att hitta en modell för brukarinflytande för unga med samsjuklighet i psykisk ohälsa och missbruk och med behov av vård från flera vårdgivare.

Kumla kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kumla kommun

2019-09-16

Socialförvaltningen deltar även i ett projekt tillsammans med Region Örebro län, Uppsala universitet och socialtjänsterna i resterande kommuner i Örebro län. Projektet ska leda till ökad kunskap om hur barns delaktighet påverkar utformandet av insatser, om insatserna varit till hjälp för barnet och bidrar till ett utvecklat arbetssätt där barnet och familjen får insatser som är bättre anpassade efter problemet.

Samhällsbyggnadsnämnden

Vid intervjuer framkom att förvaltningen inte samarbetar med några organisationer som arbetar för barnets rättigheter.

3.5.1 Bedömning

Vi ser positivt på att det inom kommunens olika verksamheter pågår flera samarbeten eller projekt tillsammans med andra aktörer för att öka barn och ungas delaktighet. Vi ser folkhälsoteamet som en viktig aktör i kommunernas arbete mot barn och unga.

3.6 Uppföljning av handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar

Sker uppföljning av handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar?

Kommunstyrelsen antog år 2015 *Plan för lika rättigheter och möjligheter i Kumla kommun 2015–2018*. Planen är framtagen utifrån diskrimineringslagen (2008:567) för att motverka diskriminering och aktivt främja jämställdhet och mångfald i arbetslivet. I planen finns inriktningsmål baserade på lagstiftningen samt beskrivningar av nuläget och aktiviteter kopplade till målen. Inriktningsmålen är uppdelade inom områdena; arbetsförhållanden, föräldraskap och trakasserier, rekrytering samt lönefrågor.

Planen har inte reviderats eller uppdaterades för att gälla för år 2019 och framåt. Vid intervjuer framkommer att det pågår ett arbete inom kommunen att genomföra en översyn av styrande dokument och på grund av detta har inte en revidering genomförts. Inte heller någon uppföljning av inriktningsmålen har genomförts.

Inom förvaltningen för livslångt lärande tar varje enhet årligen fram en likabehandlingsplan. Likabehandlingsplanerna utgår från gemensamma mallar och handlingsplanerna baseras på analyser av tidigare års resultat. Antalet anmälda kränkningar redovisas till nämnden vid varje nämndssammanträde.

3.6.1 Bedömning

Utifrån granskningen kan vi konstatera att den kommunövergripande planen för lika rättigheter och möjligheter inte följts upp under eller efter planperiodens slut, vilket vi ser som en brist. Enheterna inom förvaltningen för livslångt lärande tar årligen fram likebehandlingsplaner som utvärderas årligen när ny plan påbörjas.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen vidtar flera åtgärder för att rusta sig inför att barnkonventionen blir svensk lag. En kommunövergripande arbetsgrupp har tillsats för att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas för att uppnå barnkonventionens krav. Vi ser däremot en risk att arbetsgruppen inte kommer hinna genomföra sitt arbete fullt ut innan lagen träder i kraft 1 januari 2020.

Vi ser även en stor brist i att kommunen inte följer det kommunfullmäktigebeslut som fattades år 2013 idag inte efterlevs. Vidare menar vi att barnkonventionen inte på ett tydligt sätt inkluderas i kommunens mål- och styrmodell, vilket innebär att det i dagsläget saknas styrning som säkerställer att barnkonventionens artiklar beaktas.

Hur de olika förvaltningarna arbetar utifrån barnkonventionen upplever vi skiljer sig. Nämnd för livslångt lärande och kultur- och fritidsnämnden anger i sina internbudgetar för år 2019 att barnkonventionen är ledande för deras verksamhet. Medan samhällsbyggnadsnämnden anger att barnperspektivet inte inkluderas så ofta på grund av ärendenas art och att barn inte är en tydlig målgrupp. Vi ser det därför som mycket positivt att både förvaltningsspecifika och kommunövergripande utbildningsinsatser planeras att genomföras under hösten. Detta för att öka kännedomen om barnkonventionen och hur den kan inkluderas i förvaltningarnas arbets- och beslutsprocesser även i de förvaltningar som upplever att de idag inte har en tydlig koppling till barnkonventionen.

Utifrån granskningen kan vi konstatera att Kumla kommun ytterligare kan utveckla styrning, personalens kännedom och arbetssätt för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barnets rättigheter.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att kommunfullmäktiges beslut avseende implementering av barnkonventionen i kommunens styrmodell och upprättande av barnbokslut efterlevs, alternativt föreslå till kommunfullmäktige att fatta beslut att beslutet inte längre gäller.
- Följa upp arbetsgruppens förberedelser och säkerställa att kommunen hinner vidta tillräckliga åtgärder för att 1 januari 2020 leva upp till barnkonventionens krav.

Datum som ovan

KPMG

Andreas Wendin
Verksamhetsrevisor

Linnéa Grönvold
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.